

Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην Ευρώπη

Οδηγός για τα δικαιώματα του πολίτη της ΕΕ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ο παρών οδηγός θα σας βοηθήσει να **κατανοήσετε καλύτερα τα δικαιώματά σας** όταν κυκλοφορείτε εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα σας δώσει λεπτομερείς πρακτικές οδηγίες. Ο οδηγός λαμβάνει υπόψη το δίκαιο της ΕΕ όπως ίσχυε τον Απρίλιο του 2010.

Ο παρών οδηγός δεν είναι νομικά δεσμευτικό έγγραφο και δεν είναι εξαντλητικός. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματός της δεν φέρει καμία ευθύνη για την ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που ακολουθούν.

Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην Ευρώπη

Οδηγός για τα δικαιώματα του πολίτη της ΕΕ

Κεφάλαιο 1	Τι είναι η ιθαγένεια της ΕΕ;	4
Κεφάλαιο 2	Ποιος μπορεί να επωφεληθεί;	6
Κεφάλαιο 3	Πού μπορείτε να ασκήσετε αυτό το δικαίωμα;	9
Κεφάλαιο 4	Ετοιμάζεστε για μετάβαση σε άλλη χώρα	10
	Κανόνες Σένγκεν	12
Κεφάλαιο 5	Οι πρώτοι τρεις μήνες	14
	Γνωστοποίηση της παρουσίας σας	15
Κεφάλαιο 6	Μετά από τρεις μήνες	16
Κεφάλαιο 7	Διοικητικές διατυπώσεις	18
	Πολίτες της ΕΕ	18
	Μέλη της οικογένειας που δεν είναι πολίτες της ΕΕ	21
	Κυρώσεις	22
Κεφάλαιο 8	Διατήρηση του δικαιώματος διαμονής	23
	Μέλη της οικογένειας	24
Κεφάλαιο 9	Δικαίωμα μόνιμης διαμονής	26
	Διοικητικές απαιτήσεις	29
Κεφάλαιο 10	Ίση μεταχείριση	30
Κεφάλαιο 11	Περιορισμοί	32
Κεφάλαιο 12	Μεταβατικές ρυθμίσεις για τους μισθωτούς	35
Κεφάλαιο 13	Πώς να προστατεύσετε τα δικαιώματά σας	37

1

Τι είναι η ιθαγένεια της ΕΕ;

Τί σημαίνει να είσαι πολίτης της ΕΕ;

Ιθαγένεια της ΕΕ

Κάθε άτομο που έχει την ιθαγένεια μιας χώρας της ΕΕ είναι αυτομάτως και πολίτης της ΕΕ. Η ιθαγένεια της ΕΕ είναι συμπληρωματική της εθνικής ιθαγένειας και δεν την αντικαθιστά.

Η ιθαγένεια της ΕΕ παρέχει σε κάθε πολίτη της ΕΕ ορισμένα σημαντικά δικαιώματα, τα οποία περιλαμβάνουν:

- το **δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση** και να εγκαθίσταται οπουδήποτε εντός της επικράτειάς της
- το δικαίωμα του **εκλέγειν και του εκλέγεσθαι ως υποψήφιος στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις δημοτικές εκλογές στη χώρα της ΕΕ** στην οποία διαμένει, ακόμη και αν δεν είναι υπήκοος της εν λόγω χώρας
- το δικαίωμα της **προστασίας από τις διπλωματικές ή προξενικές αρχές κάθε χώρας της ΕΕ** σε μια τρίτη χώρα (χώρα εκτός της ΕΕ) όπου η χώρα καταγωγής σας της ΕΕ δεν αντιπροσωπεύεται από προξενείο
- το δικαίωμα να αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το δικαίωμα να προσφεύγει στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, καθώς και το δικαίωμα **να απευθύνεται γραπτώς στα θεσμικά όργανα ή τους φορείς της ΕΕ.**

Ο παρών οδηγός αφορά το δικαίωμά σας να κυκλοφορείτε και να διαμένετε ελεύθερα στην ΕΕ. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τα άλλα δικαιώματά σας ως πολίτη της ΕΕ στην επιγραμμική πύλη ενημέρωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, **Your Europe** <http://ec.europa.eu/youreurope>

Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας

Το δικαίωμα αυτό είναι από τα πλέον απτά πλεονεκτήματα της Ενωμένης Ευρώπης για καθέναν από τους πολίτες της. Ήδη, περίπου **11 εκατομμύρια** πολίτες της Ένωσης έχουν επωφεληθεί από το πλεονέκτημα που παρέχει αυτό το δικαίωμα και ζουν τώρα σε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης. Πολλοί περισσότεροι ταξιδεύουν τακτικά σε άλλες χώρες της ΕΕ για δουλειά ή για τουρισμό χωρίς να υποβάλλονται σε ελέγχους εντός του χώρου Σένγκεν ή υποβάλλονται σε ταχείς ελέγχους στα σύνορα.

Το άρθρο 21 παράγραφος 1 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στην επικράτεια της ΕΕ, με την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις συνθήκες και τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή τους.

Εφαρμοστέα νομοθεσία της Ένωσης

Το σχετικό νομικό πλαίσιο είναι η **οδηγία 2004/38/ΕΚ*** (στο εξής: «οδηγία») που ετέθη σε εφαρμογή για τις χώρες της ΕΕ στις 30 Απριλίου 2006. Η οδηγία κωδικοποίησε και αναθεώρησε τα υφιστάμενα κοινοτικά μέσα για να απλουστεύσει και να ενισχύσει το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής για όλους τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειάς τους.

Μπορείτε να τηλεφορτώσετε την οδηγία στο

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:0123:EL:PDF>

* Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ

Η οδηγία έχει μεταφερθεί από κάθε χώρα της Ένωσης στην εθνική της νομοθεσία. Αν θέλετε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τα δικαιώματά σας σε μια συγκεκριμένη χώρα της ΕΕ, πρέπει να συμβουλευθείτε την εφαρμοστέα εθνική της νομοθεσία.

Η Επιτροπή εξέδωσε **κατευθυντήριες γραμμές**, τον Ιούλιο του 2009, για τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες της ΕΕ μπορούν να μεταφέρουν καλύτερα την οδηγία στην εθνική τους νομοθεσία και για τον τρόπο με τον οποίο η οδηγία μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικότερα στην καθημερινή ζωή. Μπορείτε να τηλεφορτώσετε τις κατευθυντήριες γραμμές από το

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0313:FIN:EL:PDF>

2

Ποιος μπορεί να επωφεληθεί;

Ποιος μπορεί να επωφεληθεί από το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα; Αυτό το δικαίωμα αφορά μόνο τους πολίτες της Ένωσης ή μπορείτε να φέρετε μαζί σας τη ρωσίδα σύζυγό σας; Και τι ισχύει για τον βραζιλιάνο παππού σας που είναι σοβαρά άρρωστος και πρέπει να τον φροντίσετε εσείς προσωπικά;

Οι πολίτες της Ένωσης και οι οικογένειές τους!

Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειά τους (ακόμη και εάν δεν είναι υπήκοοι χώρας της ΕΕ) καλύπτονται από την οδηγία.

Μόνον όμως εφόσον μεταβαίνετε σε άλλη χώρα της ΕΕ ή επιστρέφετε στη χώρα καταγωγής σας αφού έχετε διαμείνει σε μια άλλη χώρα της ΕΕ

Η οδηγία εφαρμόζεται μόνον **εφόσον μεταβαίνετε ή διαμένετε σε μια χώρα της ΕΕ άλλη απ' αυτή της οποίας είστε υπήκοος**, καθώς και στα μέλη της οικογένειάς σας που σας συνοδεύουν ή έρχονται να σας συναντήσουν.

Έχετε επίσης το δικαίωμα να επωφεληθείτε από τα δικαιώματα που χορηγούνται δυνάμει της οδηγίας, **εάν επιστρέψετε στη χώρα καταγωγής σας αφού έχετε διαμείνει σε μια άλλη χώρα της ΕΕ.**

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορείτε να επωφεληθείτε από την οδηγία χωρίς να έχετε διαμείνει σε μια άλλη χώρα της ΕΕ, για παράδειγμα όταν παρέχετε υπηρεσίες σε μια άλλη χώρα της ΕΕ χωρίς να διαμένετε σ' αυτήν.

Ποιος είναι πολίτης της ΕΕ;

Όπως εξηγείται προηγουμένως, πολίτης της ΕΕ είναι κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια χώρας της ΕΕ.

Ποιος είναι μέλος της οικογένειας;

Τα μέλη της οικογένειάς σας, ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς τους, έχουν **δικαίωμα να σας συνοδεύουν ή να έρθουν να σας συναντήσουν** σε μια χώρα της ΕΕ άλλη από εκείνη της οποίας είστε υπήκοοι. Το δικαίωμα αυτό παρέχεται ανεξαρτήτως του εάν έχουν διαμείνει προηγουμένως σε μια άλλη χώρα της ΕΕ ή ανεξαρτήτως της θεώρησης με την οποία το μέλος της οικογένειας εισήλθε στη χώρα υποδοχής της ΕΕ.

Μέλη της οικογένειάς σας είναι οι σύζυγοι, οι (καταχωρημένοι) σύντροφοι, οι κατιόντες και οι ανιόντες.

Για κάθε κατηγορία, ισχύει ο ακόλουθος ορισμός:

- ο/η σύζυγος **ο/η σύζυγός σας**, ανεξαρτήτως του πότε και πού έλαβε χώρα ο γάμος·
- ο/η επίσημα δηλωμένος (-η) σύντροφος **ο/η σύντροφός σας** με τον/την οποίο(-α) έχετε σχέση καταχωρημένης συμβίωσης βάσει της νομοθεσίας μιας χώρας της ΕΕ – ωστόσο, ο/η καταχωρημένος (-η) σύντροφος έχει το δικαίωμα να σας συνοδεύει ή να έρχεται να σας συναντήσει μόνο στις χώρες της ΕΕ οι οποίες αναγνωρίζουν τη σχέση της καταχωρημένης συμβίωσης ως ισοδύναμη προς το γάμο·
- κατιόντες **οι απευθείας κατιόντες** (δηλ. παιδιά, εγγόνια κ.λπ.) που είναι ηλικίας κάτω των 21 ετών ή είναι εξαρτώμενοι και οι κατιόντες του/της συζύγου σας ή του/της καταχωρημένου (-ης) συντρόφου σας·
- ανιόντες **οι συντηρούμενοι απευθείας ανιόντες** (δηλ. γονείς, παππούδες κ.λπ.) καθώς και αυτοί του/της συζύγου σας ή του/της κ καταχωρημένου (-ης) συντρόφου σας.

Τα παραπάνω μέλη της οικογένειας έχουν τα δικαιώματα που παρέχονται από την οδηγία όταν έρχονται να σας συναντήσουν ή σας συνοδεύουν, οι δε **χώρες της ΕΕ είναι υποχρεωμένες να αναγνωρίσουν τα δικαιώματά τους.**

Τί ισχύει για τα άλλα μέλη της οικογένειας;

Άλλα μέλη της οικογένειας, όπως **αδέρφια, ξαδέλφια, θείες και θείοι και άλλοι συγγενείς** έχουν το δικαίωμα να **διευκολύνονται** από τη χώρα υποδοχής της ΕΕ κατά την είσοδο και τη διαμονή τους, εφόσον:

- συντηρούνται από εσάς· ή
- ζουν υπό τη στέγη σας· ή
- εφόσον σοβαροί λόγοι υγείας καθιστούν απόλυτα αναγκαία την προσωπική φροντίδα σας.

Οι γονείς σας ή τα παιδιά σας ηλικίας άνω των 21 ετών που δεν συντηρούνται από εσάς επωφελούνται επίσης από το δικαίωμα να διευκολύνονται κατά την είσοδο και διαμονή τους εάν διαβιούν μαζί σας.

Οι χώρες της ΕΕ δεν μπορούν να αποκλείουν αυτομάτως μια ιδιαίτερη κατηγορία μελών της οικογένειας.

Τι ισχύει για τους άλλους συντρόφους;

Το ίδιο δικαίωμα διευκόλυνσης της εισόδου και της διαμονής χορηγείται και **στο/στη σύντροφο με τον/την οποίο(-α) έχετε μια σταθερή σχέση δεόντως βεβαιωμένη**. Η έννοια αυτή καλύπτει τις σχέσεις με το ίδιο καθώς και διαφορετικό φύλο και εξ ορισμού σχέσεις όπως η συμβίωση (όπου και οι δύο σύντροφοι ζουν μαζί).

Οι καταχωρημένοι σύντροφοι που μεταβαίνουν σε μια χώρα της ΕΕ η οποία δεν αναγνωρίζει το καθεστώς του/της καταχωρημένου(-ης) συντρόφου ως ισοδύναμο με το γάμο εμπίπτουν επίσης σ' αυτή την κατηγορία.

Δικαίωμα διαμονής

Αυτή η ομάδα των άλλων μελών της οικογένειας και των συντρόφων **δεν έχει «αυτομάτως» το δικαίωμα να σας συνοδεύει στη χώρα υποδοχής της ΕΕ ή να έρχεται να σας συναντά σ' αυτήν**. Τα δικαιώματά τους υπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια της χώρας υποδοχής της ΕΕ.

Έχουν το δικαίωμα να τους «διευκολύνεται» η είσοδος και η διαμονή. Αυτό σημαίνει κυρίως ότι η χώρα υποδοχής της ΕΕ πρέπει να εξετάζει τους οικογενειακούς δεσμούς τους με εσάς και, εάν θεωρήσει ότι αποτελείτε αληθινή οικογένεια, πρέπει να τα αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζει τα άλλα μέλη της οικογένειας, όπως συζύγους ή παιδιά.

Η χώρα υποδοχής της ΕΕ είναι υποχρεωμένη να αναλαμβάνει εκτενή εξέταση της προσωπικής τους κατάστασης και η άρνηση εισόδου και διαμονής σε αυτά τα μέλη της οικογένειας πρέπει να δικαιολογείται, να κοινοποιείται γραπτώς, υπόκειται δε σε προσφυγή.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται σε αυτό το μέρος στα **άρθρα 2 και 3** της οδηγίας.

Πού μπορείτε να ασκήσετε αυτό το δικαίωμα;

3

Σε ποιες χώρες μπορείτε να ασκήσετε αυτό το δικαίωμα;

Μπορείτε να επωφεληθείτε από αυτά τα δικαιώματα στην ΕΕ...

Μπορείτε να επωφεληθείτε από το δικαίωμα να κυκλοφορείτε και να διαμένετε ελεύθερα σε **κάθε χώρα της ΕΕ**. Αυτό περιλαμβάνει και τις Αζόρες, τη Μαδέρα (Πορτογαλία), τα νησιά Άλαντ (Φινλανδία), τις Καναρίους Νήσους, τη Θέουτα και τη Μελίγια (Ισπανία) και τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα. Ισχύει επίσης για το Γιβραλτάρ.

Δεν ισχύει για τα αγγλονομαδικά νησιά και τη Νήσο του Μαν, τις Φερρόες Νήσους (Δανία) ή τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη.

στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία...

Μπορείτε επίσης να επωφεληθείτε από το δικαίωμα στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία, διότι οι χώρες αυτές συμμετέχουν στον **Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο**. Παρομοίως οι υπήκοοι αυτών των τριών χωρών μπορούν να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

και έχετε ορισμένα δικαιώματα στην Ελβετία

Η οδηγία **δεν** εφαρμόζεται όσον αφορά την **Ελβετία**. Εντούτοις, μπορείτε να έχετε ορισμένα δικαιώματα στην Ελβετία βάσει της συμφωνίας ΕΕ-Ελβετίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων του 1999 και των σχετικών πρωτοκόλλων. Τα δικαιώματα αυτά είναι πιο περιορισμένα από αυτά που προβλέπονται δυνάμει της οδηγίας. Μπορείτε να τηλεφορτώσετε τη συμφωνία από το:

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22002A0430\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22002A0430(01):EL:HTML)

© Istockphoto.com

4 Ετοιμάζεστε για μετάβαση σε άλλη χώρα

Θα θέλατε να μεταβείτε σε μια άλλη χώρα της ΕΕ... τι είδους χαρτιά πρέπει να έχετε έτοιμα πριν από την αναχώρησή σας;

Το μόνο που χρειάζεστε είναι η εθνική σας ταυτότητα

Ως πολίτης της ΕΕ, μπορείτε πάντα να διέλθετε τα σύνορα με ένα ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο.

Δεν χρειάζεται να έχετε δελτίο ταυτότητας με μηχαναγνώσιμη ζώνη ή διαβατήριο που να ισχύει για τουλάχιστον ακόμη 3 μήνες... εάν το ταξιδιωτικό έγγραφο είναι έγκυρο, είστε εντάξει. Οι χώρες της ΕΕ δεν μπορούν να σας υποχρεώσουν να προσκομίσετε μόνο διαβατήριο ή μόνο δελτίο ταυτότητας. Έχετε το δικαίωμα να επιλέξετε το ταξιδιωτικό έγγραφο και αυτό το δικαίωμα δεν μπορεί να περιοριστεί. **Δεν χρειάζεστε καμία θεώρηση εισόδου.**

Δεδομένου ότι μπορεί να σας ζητηθεί από τις εθνικές αρχές να αποδείξετε την ταυτότητά σας για λόγους ασφαλείας ανά πάσα στιγμή, πρέπει να έχετε πάντα μαζί σας την ταυτότητάς σας.

Χάσατε ή ξεχάσατε το διαβατήριό σας ή το δελτίο ταυτότητας;

Θέλετε να περάσετε τα σύνορα και αντιλαμβάνεστε ότι δεν έχετε μαζί σας το δελτίο ταυτότητάς σας ή το διαβατήριο; Οι υπάλληλοι που είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο των συνόρων δεν μπορούν να σας στείλουν πίσω προτού σας δώσουν κάθε εύλογη δυνατότητα να αποκτήσετε τα αναγκαία έγγραφα ή ζητήσουν να τους αποσταλούν τα έγγραφα αυτά μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Μπορείτε επίσης να αποδείξετε με άλλα μέσα ότι καλύπτεσθε από το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής αποδεικνύοντας την ταυτότητα και την ιθαγένειά σας.

Κανόνες για τα μέλη της οικογένειάς σας

Τα μέλη της οικογένειάς σας που είναι πολίτες της Ένωσης καλύπτονται από τους ίδιους ακριβώς κανόνες.

Τα μέλη της οικογένειάς σας που **δεν** είναι υπήκοοι χώρας της ΕΕ [που καλούνται **μέλη της οικογένειας που προέρχονται από τρίτη χώρα**] μπορούν να εισέρχονται στο κράτος μέλος υποδοχής με ισχύον διαβατήριο. Εάν προέρχονται από ορισμένες τρίτες χώρες οι οποίες υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης, **μπορεί να τους ζητηθεί να προσκομίσουν θεώρηση εισόδου.**

Οι χώρες των οποίων οι υπήκοοι υπόκεινται σε θεώρηση απαριθμούνται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 539/2001, ή στην εθνική νομοθεσία στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας.

Θεωρήσεις εισόδου;

Οι χώρες της ΕΕ υποχρεούνται να παρέχουν στα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα κάθε διευκόλυνση, προκειμένου να αποκτήσουν τις απαιτούμενες θεωρήσεις. Οι θεωρήσεις αυτές εκδίδονται ατελώς το συντομότερο δυνατό και βάσει ταχείας διαδικασίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι καθυστερήσεις που υπερβαίνουν τις τέσσερις εβδομάδες δεν δικαιολογούνται.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να απαιτούν για τα μέλη της οικογένειάς σας μόνον θεωρήσεις εισόδου και **όχι** θεωρήσεις οικογενειακές ή διαμονής.

Τι έγγραφα χρειάζονται;

Το δικαίωμα εισόδου των μελών της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα προκύπτει από τους οικογενειακούς δεσμούς τους με εσάς που είστε πολίτης της Ένωσης. **Το μόνο που μπορούν να ζητήσουν οι προξενικοί υπάλληλοι είναι το διαβατήριό τους και ένα έγγραφο που να αποδεικνύει τους οικογενειακούς δεσμούς τους με εσάς**, όπως πιστοποιητικό γάμου ή γεννήσεως και απόδειξη εξάρτησης, όταν απαιτείται. **Δεν μπορεί** να ζητηθεί από τα μέλη της οικογένειάς σας να προσκομίσουν έγγραφα, όπως εισιτήρια, πιστοποιητικό απασχόλησης, φύλλα μισθοδοσίας, αποσπάσματα τραπεζικού λογαριασμού, απόδειξη στέγασης και μέσων διαβίωσης ή ιατρικό πιστοποιητικό.

Διαβατήριο χωρίς θεώρηση;

Τα μέλη της οικογένειάς σας **δεν μπορούν** να επαναπροωθηθούν αυτομάτως στα σύνορα σε περίπτωση που δεν φέρουν ισχύον διαβατήριο ή, απαιτείται, θεώρηση εισόδου, όταν είναι σε θέση να αποδείξουν την ταυτότητά τους και τους οικογενειακούς δεσμούς τους με εσάς.

Δελτίο διαμονής = δεν απαιτείται θεώρηση

Κατοχή ισχύοντος δελτίου διαμονής που εκδόθηκε από χώρα της ΕΕ που υπάγεται στο χώρο Σένγκεν (βλ. παρακάτω) **απαλλάσσει τα μέλη της οικογένειας από την απαίτηση θεώρησης σε άλλες χώρες της ΕΕ που υπάγονται στο χώρο Σένγκεν.**

Εάν μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα κυκλοφορούν μεταξύ μιας χώρας της ΕΕ που υπάγεται στο Σένγκεν και μιας χώρας της ΕΕ που δεν υπάγεται στο Σένγκεν, μπορούν επίσης να απαλλάσσονται από την απαίτηση θεώρησης εάν φέρουν ισχύον δελτίο διαμονής μέλους της οικογένειας που έχει εκδοθεί από χώρα της ΕΕ άλλη από τη χώρα της εθνικής σας ιθαγένειας.

Επιβίβαση σε πτήση

Μπορείτε να επιβιβαστείτε σε ενδοευρωπαϊκή πτήση με ισχύον διαβατήριο ή δελτίο ταυτότητας (τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα με ισχύον διαβατήριο). Μπορεί να γίνουν αποδεκτά άλλα έγγραφα ταυτότητας, σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες του αντίστοιχου μεταφορέα.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται σ' αυτό το μέρος στο **άρθρο 5** της οδηγίας.

Κανόνες Σένγκεν

Τι ισχύει για την κυκλοφορία εντός του χώρου Σένγκεν;

Τι είναι ο χώρος Σένγκεν;

Ο χώρος Σένγκεν είναι μια ζώνη εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου **δεν υπάρχουν εσωτερικοί συνοριακοί έλεγχοι**. Στη ζώνη αυτή ισχύουν οι «κανόνες Σένγκεν».

Η πλειονότητα των χωρών της ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Δημοκρατία της Τσεχίας, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ελλάδα, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία και Σουηδία, καθώς και η Ισλανδία, η Νορβηγία και η Ελβετία) αποτελούν μέρος του χώρου Σένγκεν.

Η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Ρουμανία και το Λιχτενστάιν δεν ανήκουν ακόμη πλήρως στο χώρο Σένγκεν. Ως εκ τούτου, οι συνοριακοί έλεγχοι μεταξύ αυτών και του χώρου Σένγκεν θα διατηρηθούν έως ότου πληρωθούν οι όροι για την κατάργησή τους.

Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία είναι εκτός του χώρου Σένγκεν, δεδομένου ότι έχουν επιλέξει να διατηρήσουν τους συνοριακούς ελέγχους με τις άλλες χώρες της ΕΕ.

Συνοριακοί έλεγχοι στους πολίτες της ΕΕ

Οι πολίτες της ΕΕ που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα υποβάλλονται σε ελάχιστο έλεγχο και μπορούν να χρησιμοποιούν χωριστές λωρίδες που προορίζονται για τους πολίτες της Ένωσης.

Η κατάργηση των συνοριακών ελέγχων σημαίνει ότι **δεν πρέπει να δείχνετε πλέον τα διαβατήρια ή τα δελτία ταυτότητας** όταν διέρχεστε τα σύνορα μεταξύ των χωρών του χώρου Σένγκεν. Εντούτοις, πρέπει να έχετε πάντα μαζί σας το διαβατήριό σας ή το δελτίο ταυτότητας, καθώς το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής υπόκειται στον όρο της προσκόμισης αυτών των εγγράφων όταν σας ζητούνται.

... και στα μέλη της οικογένειάς τους

Τα μέλη της οικογένειάς σας που είναι πολίτες της Ένωσης καλύπτονται από τους ίδιους ακριβώς κανόνες.

Τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα μπορούν να εισέλθουν στο χώρο Σένγκεν με θεώρηση εισόδου, εάν απαιτείται (βλ. *παραπάνω*), και να ταξιδεύουν ελεύθερα σ' αυτόν, καθώς η ενιαία θεώρηση ισχύει για όλη την επικράτεια των κρατών μελών.

5 Οι πρώτοι τρεις μήνες

Περάσατε τα σύνορα! Και τώρα;

Δικαίωμα διαμονής έως τρεις μήνες

Κάθε πολίτης της ΕΕ έχει το δικαίωμα να διαμένει στο έδαφος της χώρας υποδοχής της ΕΕ για περίοδο μέχρι τριών μηνών άνευ όρων ή διατυπώσεων πέραν της απαίτησης να κατέχει ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο.

Δεν έχει σημασία αν έχετε έλθει σ' αυτήν για να εργαστείτε ή να σπουδάσετε ή απλώς για να την επισκεφθείτε ως τουρίστας. Το μόνο που χρειάζεστε είναι ένα ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο.

Τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα και σας συνοδεύουν ή έρχονται να σας συναντήσουν μπορούν να διαμείνουν μαζί σας έως τρεις μήνες απλώς και μόνο με το διαβατήριό τους.

Ειδική μεταχείριση αυτών που αναζητούν εργασία

Οι πολίτες της Ένωσης έχουν το δικαίωμα να διαμένουν άνευ όρων ή διατυπώσεων για περίοδο έξι μηνών ή και περισσότερο αν συνεχίζουν να αναζητούν εργασία στη χώρα υποδοχής της ΕΕ και έχουν πραγματική πιθανότητα να βρουν.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται σε αυτό το μέρος στο **άρθρο 6** της οδηγίας.

Γνωστοποίηση της παρουσίας σας

Γνωστοποίηση της παρουσίας σας

Μπορεί να ζητηθεί από σας, καθώς και από τα μέλη της οικογένειάς σας **να γνωστοποιήσετε την παρουσία σας** εντός εύλογης προθεσμίας από την άφιξή σας. Έτσι οι δημόσιες αρχές της χώρας υποδοχής της ΕΕ θα είναι σε θέση να γνωρίζουν με περισσότερες λεπτομέρειες την κυκλοφορία του πληθυσμού στην επικράτειά τους.

Ωστόσο, οι χώρες της ΕΕ μπορούν να επιλέξουν να μην απαιτήσουν τη γνωστοποίηση της παρουσίας σας.

Τι συμβαίνει αν δεν γνωστοποιήσετε την παρουσία σας;

Η μη συμμόρφωσή σας ή η μη συμμόρφωση των μελών της οικογένειάς σας **με την απαίτηση γνωστοποίησης της παρουσίας σας** μπορεί να επισύρει **διοικητικές κυρώσεις** που θα είναι **αναλογικές και δεν θα εισάγουν διακρίσεις**. Τούτο σημαίνει ότι οι κυρώσεις πρέπει να είναι ανάλογες προς την παράβαση που διεπράχθη και ταυτόχρονα πρέπει να είναι οι ίδιες με αυτές που θα επιβάλλονταν στους υπηκόους της χώρας υποδοχής της ΕΕ. Εν πάση περιπτώσει, δεν μπορείτε να απελαθείτε για την παράβαση και μόνον αυτού του κανόνα.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στο **άρθρο 5 παράγραφος 5** της οδηγίας.

6

Μετά από
τρεις μήνες

Τι ισχύει εάν θέλετε να διαμείνετε άνω των τριών μηνών;

Εξαρτάται από την ιδιότητά σας

Το δικαίωμά σας να διαμένετε άνω τριών μηνών υπόκειται σε ορισμένους όρους. Η φύση αυτών των όρων εξαρτάται από την ιδιότητά σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ.

Μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι, πάροχοι υπηρεσιών

Οι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν δικαίωμα διαμονής χωρίς άλλους όρους **εκτός από το να είναι μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι**. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και οι παρέχοντες προσωρινά υπηρεσίες στη χώρα υποδοχής της Ένωσης.

Για λεπτομέρειες όσον αφορά τις μεταβατικές ρυθμίσεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών, βλ. παρακάτω Κεφάλαιο 12.

Διατήρηση της ιδιότητας του μισθωτού ή του αυτοαπασχολούμενου

Οι πολίτες της ΕΕ **διατηρούν την ιδιότητα του μισθωτού και του αυτοαπασχολούμενου** στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- εάν είναι ανίκανοι προς εργασία εξαιτίας ασθένειας ή ατυχήματος ή
- εάν έχουν καταγραφεί ως ακουσίως άνεργοι και έχουν εγγραφεί ως πρόσωπα που αναζητούν εργασία στην αρμόδια υπηρεσία απασχόλησης ή
- εάν παρακολουθούν μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης.

Σπουδαστές ...

Οι σπουδαστές πρέπει να πληρούν τους ακόλουθους τρεις όρους:

- να έχουν εγγραφεί σε ένα ίδρυμα για να παρακολουθήσουν, κατά κύρια απασχόληση, **κύκλο σπουδών ή επαγγελματικής εκπαίδευσης**·
- να διαθέτουν **πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας** και
- να διαβεβαιώσουν την αρμόδια εθνική αρχή με **δήλωση** ή με οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο τρόπο επιλέξουν ότι έχουν **επαρκείς πόρους** για τους ίδιους και την οικογένειά τους, προκειμένου να μην επιβαρύνουν, κατά τη διάρκεια της διαμονής τους, το σύστημα κοινωνικής προνοίας της χώρας υποδοχής της ΕΕ.

... και άλλα πρόσωπα άνευ επαγγέλματος

Τα άλλα πρόσωπα άνευ επαγγέλματος (π.χ. άνεργοι, συνταξιούχοι κ.λπ.) πρέπει επίσης να έχουν **επαρκείς πόρους** για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειάς τους, προκειμένου να μην επιβαρύνουν, κατά την περίοδο παραμονής τους, το σύστημα κοινωνικής προνοίας της χώρας υποδοχής της ΕΕ και πρέπει να έχουν **πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας**.

Δικαιώματα των μελών της οικογένειάς σας

Τα μέλη της οικογένειάς σας έχουν το δικαίωμα να διαμένουν μαζί σας υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν τους όρους που παρουσιάζονται συνοπτικά στο παρόν κεφάλαιο.

Εξαίρεση για μέλη της οικογένειας των σπουδαστών

Η μόνη εξαίρεση αφορά ορισμένα μέλη της οικογένειας των σπουδαστών. Η χώρα υποδοχής της ΕΕ μπορεί να αποφασίσει ότι μόνον ο/η σύζυγός τους, ο/η καταχωρημένος(-η) σύντροφος και τα συντηρούμενα τέκνα τους έχουν «αυτομάτως» δικαίωμα διαμονής. Τα άλλα μέλη της οικογένειάς τους, όπως οι γονείς, έχουν μόνο δικαίωμα σε «διευκόλυνση» της εισόδου τους.

Είναι προσωπικό δικαίωμα

Το **δικαίωμα διαμονής σε μια άλλη χώρα της ΕΕ** είναι θεμελιώδες και προσωπικό δικαίωμά σας και **σας χορηγείται απευθείας από τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**.

Συνεπώς, **το δικαίωμα δεν εξαρτάται από το αν έχετε εκπληρώσει διοικητικές διαδικασίες**.

Αυτό σημαίνει βασικά ότι, από τη στιγμή που πληροίτε τους όρους, έχετε το δικαίωμα διαμονής και το δικαίωμά σας δεν σας χορηγείται με απόφαση της χώρας υποδοχής της ΕΕ. Τα έγγραφα που μπορούν να χορηγηθούν σε σας ή στα μέλη της οικογένειάς σας από τη χώρα υποδοχής της ΕΕ πιστοποιούν απλώς ότι έχετε αυτό το δικαίωμα. Ωστόσο, αν δεν εγγραφείτε ή έχει λήξει το δελτίο διαμονής των μελών της οικογένειάς σας, δεν μπορεί να τεθεί τέρμα στο δικαίωμα διαμονής σας εάν εξακολουθείτε να πληροίτε τους όρους. Μπορεί να σας επιβληθεί για τη μη συμμόρφωσή σας με τους εθνικούς κανόνες κύρωσης η οποία θα είναι αναλογική και δεν θα εισάγει διακρίσεις.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στο **άρθρο 7** της οδηγίας.

Διοικητικές διατυπώσεις

Τι διοικητικές διατυπώσεις μπορεί να χρειαστεί να ακολουθήσετε για να μπορείτε να διαμείνετε άνω των τριών μηνών;

Πολίτες της ΕΕ

Εγγραφή

Μπορεί να σας ζητηθεί να εγγραφείτε στις αρμόδιες αρχές **αλλά μόνον για διάστημα διαμονής που υπερβαίνει τους τρεις μήνες.**

Οι χώρες της ΕΕ έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν να μην απαιτήσουν από τους πολίτες της Ένωσης να εγγραφούν.

Πιστοποιητικό και προθεσμία

Η προθεσμία εγγραφής καθορίζεται από κάθε χώρα της ΕΕ, αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρεις μήνες από την ημερομηνία της άφιξης. Η αρμόδια εθνική αρχή πρέπει να σας χορηγήσει **πιστοποιητικό εγγραφής** στο οποίο θα αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνσή σας, καθώς και η ημερομηνία εγγραφής, **αμέσως** μετά την προσκόμιση των απαιτούμενων εγγράφων.

Κατάργηση των αδειών διαμονής

Οι άδειες διαμονής για τους πολίτες της Ένωσης καταργήθηκαν από την οδηγία και αντικαταστάθηκαν με πιστοποιητικά εγγραφής τα οποία θα εκδίδονται με πολύ ταχύτερη διαδικασία.

Έγγραφα που πρέπει να έχετε έτοιμα

Μπορεί να σας ζητηθεί να προσκομίσετε έγγραφα που να αποδεικνύουν ότι πληροίτε τους όρους που απαριθμούνται στο παραπάνω κεφάλαιο 6.

- Δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο
Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να βεβαιωθείτε ότι έχετε ένα **ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο**.
Ανάλογα με την ιδιότητά σας, μπορεί να σας ζητηθεί να προσκομίσετε απόδειξη ότι πληροίτε τους όρους που συνδέονται με το δικαίωμα διαμονής της κατηγορίας της ιδιότητάς σας (π.χ. μισθωτός, σπουδαστής κ.λπ.).
- για τους μισθωτούς
Οι μισθωτοί πρέπει να προσκομίζουν **βεβαίωση πρόσληψης από τον εργοδότη ή πιστοποιητικό απασχόλησης**. Δεν χρειάζεται να προσκομίσουν εκκαθαριστικό μισθοδοσίας
- για τους αυτοαπασχολούμενους
Οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει να προσκομίζουν απόδειξη ότι είναι **αυτοαπασχολούμενοι**.
- για τους σπουδαστές
Οι σπουδαστές πρέπει να προσκομίζουν τα ακόλουθα:
 - **απόδειξη της εγγραφής τους** σε εγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα·
 - **απόδειξη πλήρους ασφαλιστικής κάλυψης ασθενείας**· και
 - **δήλωση** ή άλλο ισοδύναμο μέσο της επιλογής τους, από το οποίο να προκύπτει **ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους**, προκειμένου να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας τις χώρες υποδοχής της ΕΕ.
- για άλλα πρόσωπα
Άλλα άνευ επαγγέλματος άτομα πρέπει να προσκομίζουν **απόδειξη πλήρους ασφαλιστικής κάλυψης ασθενείας και επαρκών πόρων**, προκειμένου να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας υποδοχής της ΕΕ.

Τι σημαίνει επαρκείς πόροι;

Δεν έχει προσδιοριστεί το ύψος των πόρων που οι χώρες της ΕΕ μπορούν να επιβάλλουν ως «επαρκείς».

Οι πολίτες της ΕΕ έχουν επαρκείς πόρους αν το επίπεδο των πόρων τους είναι υψηλότερο από το όριο κάτω από το οποίο χορηγείται στη χώρα υποδοχής της ΕΕ η παροχή στοιχειώδους διαβίωσης (ή η κατώτατη σύνταξη κοινωνικής ασφάλισης).

Οι εθνικές αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την προσωπική κατάσταση του ενδιαφερόμενου πολίτη της ΕΕ, αλλά μπορούν, όπου απαιτείται, να διενεργούν ελέγχους ως προς την ύπαρξη των πόρων, τη νομιμότητα, το ύψος και τη διαθεσιμότητά τους. Οι πόροι από ένα τρίτο μέρος πρέπει να γίνονται αποδεκτοί.

Τι ισχύει για τα μέλη της οικογένειας;

Στα **μέλη της οικογένειάς σας που είναι πολίτες της ΕΕ** θα τους χορηγηθεί βεβαίωση εγγραφής μετά από προσκόμιση των ακόλουθων:

- ισχύοντος δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου·
- της βεβαίωσης εγγραφής σας ή, εάν δεν υπάρχει σύστημα εγγραφής, οποιασδήποτε απόδειξη της διαμονής σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ· και
- ενός εγγράφου που να βεβαιώνει την ύπαρξη οικογενειακού δεσμού ή καταχωρημένης συμβίωσης με εσάς και, ενδεχομένως, εγγράφου που να πιστοποιεί ότι συντηρούνται από εσάς.

Τα μέλη της οικογένειας που έχουν δικαίωμα διευκόλυνσης εισόδου ή διαμονής, πρέπει *επίσης* να προσκομίζουν:

- έγγραφο που τους έχει χορηγηθεί από την αρμόδια αρχή της χώρας καταγωγής τους το οποίο να πιστοποιεί ότι συντηρούνται από εσάς ή ζουν υπό τη στέγη σας·
- απόδειξη της ύπαρξης σοβαρών λόγων υγείας· ή
- απόδειξη της ύπαρξης σταθερής σχέσης μαζί σας.

Επικύρωση και μετάφραση εγγράφων

Αν η χώρα της ΕΕ έχει σοβαρές αμφιβολίες για την αυθεντικότητα των εγγράφων που προσκομίζετε, μπορεί να χρειαστεί να τα πιστοποιήσετε ως γνήσια. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να απευθυνθείτε σ' ένα δικηγόρο, σ' ένα συμβολαιογράφο ή στην πρεσβεία σας και συνήθως να καταβάλετε ένα τέλος. Εάν η χώρα της ΕΕ δεν κατανοεί τα έγγραφά σας, μπορεί να σας ζητηθεί μετάφραση.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να **αρνούνται, να τερματίζουν ή να ανακαλούν οποιοδήποτε** δικαίωμα αναγνωρίζεται από την οδηγία σε περίπτωση **πλαστών εγγράφων**.

Τι ισχύει για τα τέλη;

Οι βεβαιώσεις εγγραφής πρέπει να χορηγούνται **ατελώς ή έναντι τέλους που δεν υπερβαίνει αυτό που επιβάλλεται στους ημεδαπούς για τη χορήγηση παρεμφερών εγγράφων**, όπως των εθνικών δελτίων ταυτότητας.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στο **άρθρο 8** της οδηγίας.

Μέλη της οικογένειας που δεν είναι πολίτες της ΕΕ

Δελτίο διαμονής

Στα μέλη της οικογένειας που δεν είναι πολίτες της ΕΕ θα χορηγηθεί **δελτίο διαμονής** που αναφέρει σαφώς ότι είναι μέλη της οικογένειας ενός πολίτη της ΕΕ μετά από προσκόμιση των ακόλουθων:

- ισχύοντος διαβατηρίου·
- της βεβαίωσης εγγραφής σας ή, εάν δεν υπάρχει σύστημα εγγραφής, οποιασδήποτε άλλης απόδειξης της διαμονής σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ· και
- ενός εγγράφου που πιστοποιεί την ύπαρξη οικογενειακής σχέσης ή καταχωρημένης συμβίωσης μαζί σας και, ενδεχομένως, εγγράφου που πιστοποιεί ότι συντηρούνται από εσάς.

Τα μέλη της οικογένειας που έχουν το δικαίωμα της διευκόλυνσης εισόδου και διαμονής πρέπει να προσκομίζουν οποιοδήποτε από τα ίδια έγγραφα που απαιτούνται από τους πολίτες της ΕΕ που έχουν αυτό το δικαίωμα.

Προθεσμίες και ισχύς

Τα μέλη της οικογένειάς σας που δεν είναι υπήκοοι της ΕΕ **υποχρεούνται να υποβάλουν αίτηση για τη χορήγηση δελτίου διαμονής**, όταν η προβλεπόμενη περίοδος παραμονής υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Η προθεσμία για την υποβολή της αίτησης δεν μπορεί να είναι κάτω των τριών μηνών από την ημερομηνία άφιξης.

Το **δελτίο διαμονής εκδίδεται εντός έξι μηνών από την υποβολή της αίτησης** με ισχύ πέντε έτη (ή για την προβλεπόμενη περίοδο παραμονής σας, εάν η περίοδος αυτή είναι μικρότερη των πέντε ετών) από την ημερομηνία έκδοσης. Το δελτίο διαμονής πρέπει να εκδίδεται ως **αυτοτελές έγγραφο** και όχι με τη μορφή αυτοκόλλητου σε διαβατήριο. Η **βεβαίωση υποβολής της αίτησης χορηγείται αμέσως**.

Επικύρωση και μετάφραση εγγράφων

Όπως για τους πολίτες της ΕΕ, μπορεί να σας ζητηθεί να πιστοποιήσετε τα έγγραφά σας ως γνήσια, εάν η χώρα της ΕΕ έχει σοβαρές αμφιβολίες για τη γνησιότητά τους. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να απευθυνθείτε σ' ένα δικηγόρο, ένα συμβολαιογράφο ή στην πρεσβεία σας και να καταβάλετε ένα τέλος. Αν η χώρα της ΕΕ δεν μπορεί να κατανοήσει τα έγγραφά σας, μπορεί επίσης να σας ζητηθεί μετάφραση.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να **αρνούνται, να τερματίζουν ή να ανακαλούν οποιοδήποτε** δικαίωμα αναγνωρίζεται από την οδηγία σε περίπτωση **πλαστών εγγράφων**.

Τι ισχύει για τα τέλη;

Τα δελτία διαμονής πρέπει να εκδίδονται **ατελώς ή έναντι τέλους που δεν υπερβαίνει αυτό που επιβάλλεται στους ημεδαπούς για τη χορήγηση παρεμφερών εγγράφων.**

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στα **άρθρα 9 έως 11** της οδηγίας.

Κυρώσεις

Και αν δεν πληροίτε τις διοικητικές απαιτήσεις;..

Τι συμβαίνει αν δεν έχετε υποβάλει αίτηση για ένα απαιτούμενο έγγραφο;

Αν εσείς ή τα μέλη της οικογένειάς σας **δεν συμμορφωθείτε με την απαίτηση να εγγραφείτε ή να υποβάλετε αίτηση για δελτίο διαμονής**, είναι δυνατόν να σας επιβληθούν **κυρώσεις που θα είναι αναλογικές και δεν θα εισάγουν διακρίσεις**. Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να επιβάλλουν τις ίδιες κυρώσεις με αυτές που επιβάλλονται στους ημεδαπούς επειδή δεν έχουν μαζί τους το δελτίο ταυτότητας

Εν πάση περιπτώσει, **δεν είναι δυνατόν να σας απελάσουν ή τα μέλη της οικογένειάς σας για απλή παράβαση αυτού του κανόνα.**

Μπορεί να είστε υποχρεωμένοι να έχετε μαζί σας τα έγγραφα;

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να απαιτούν ότι οι αλλοδαποί πρέπει να έχουν πάντα μαζί τους βεβαίωση εγγραφής ή δελτίο διαμονής και να διενεργούν ελέγχους, αλλά μόνον εφόσον η ίδια υποχρέωση ισχύει για τους ημεδαπούς σε σχέση με το δελτίο ταυτότητάς τους.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στα **άρθρα 8 παράγραφος 2 και 9 παράγραφος 3** της οδηγίας.

Διατήρηση ΤΟΥ δικαιώματος διαμονής

8

Τι πρέπει να κάνετε για να διατηρήσετε το δικαίωμα διαμονής;

Πώς μπορείτε να διατηρήσετε το δικαίωμα διαμονής;

Εσείς και τα μέλη της οικογένειάς σας έχετε το δικαίωμα αυτό όσο χρονικό διάστημα πληρούνται οι όροι του δικαιώματος διαμονής. Έτσι μπορεί να απολέσετε το δικαίωμα εάν δεν εργάζεστε πλέον ή αν δεν διατηρείτε την ιδιότητα του μισθωτού ή έχετε ολοκληρώσει τις σπουδές σας και δεν διαθέτετε επαρκείς πόρους που να καλύπτουν τη διαμονή σας.

Αν γίνετε βάρος στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, μπορεί το δικαίωμα διαμονής να τεθεί σε κίνδυνο

Αν προϋπόθεση για το δικαίωμα διαμονής σας είναι να διαθέτετε επαρκείς πόρους ώστε να μην αποτελείτε βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας υποδοχής της ΕΕ (π.χ., όταν δεν είστε οικονομικά ενεργός), **το δικαίωμα αυτό μπορεί να αρθεί μόλις καταστείτε υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.**

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορείτε να υποβάλετε αίτηση κοινωνικής πρόνοιας στη χώρα υποδοχής, εφόσον την έχετε ανάγκη. Έχετε δικαίωμα να λάβετε αυτή την παροχή με τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς της χώρας υποδοχής της ΕΕ.

Ωστόσο, η χώρα υποδοχής της ΕΕ έχει δικαίωμα να εξετάσει τις περιστάσεις της αίτησής σας. Μπορούν να εξετάσουν αν η ανάγκη σας να υποβάλετε αίτηση κοινωνικής πρόνοιας είναι μια περίπτωση προσωρινών δυσκολιών. Θα λάβουν υπόψη τη διάρκεια της παραμονής, την προσωπική κατάσταση και το ποσό της χορηγούμενης ενίσχυσης.

Εάν η χώρα υποδοχής της ΕΕ καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αποτελείτε υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής της πρόνοιας μπορεί να προβεί στην απέλασή σας. Ωστόσο, **το μέτρο απέλασης δεν μπορεί επ' ουδενί να είναι αυτομάτως συνέπεια της προσφυγής σας στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.**

Συνέπειες της απέλασης

Αν απελαθείτε γι' αυτούς τους λόγους, η χώρα υποδοχής της ΕΕ **δεν μπορεί** να επιβάλει απαγόρευση εισόδου και μπορείτε να επιστρέψετε οποτεδήποτε και να έχετε το δικαίωμα διαμονής εάν πληροίτε τους όρους που περιγράφονται στο κεφάλαιο 6.

Εξαιρούνται τα οικονομικώς ενεργά άτομα

Οι κατηγορίες των οποίων το δικαίωμα διαμονής δεν εξαρτάται από τον όρο των επαρκών πόρων, όπως οι μισθωτοί ή οι αυτοαπασχολούμενοι, δεν μπορούν να απελαθούν επειδή λαμβάνουν παροχές κοινωνικής πρόνοιας.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται σ' αυτό το μέρος στο **άρθρο 14** της οδηγίας.

Μέλη της οικογένειας

Τι συμβαίνει στα μέλη της οικογένειας αν ο πολίτης της ΕΕ απωλέσει το δικαίωμα διαμονής του;

Διατήρηση της διαμονής από τα μέλη της οικογένειας

Τα μέλη της οικογένειάς σας μπορούν, υπό ορισμένους όρους, να διατηρήσουν το δικαίωμα διαμονής τους **σε περίπτωση θανάτου σας, αναχώρησης ή τερματισμού των οικογενειακών δεσμών** (διαζυγίου, ακύρωσης γάμου ή λήξης καταχωρημένης συμβίωσης).

Δεδομένου ότι **το δικαίωμα διαμονής τους απορρέει από το δικό σας δικαίωμα** ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής και εξαρτάται απ' αυτό, ο θάνατός σας, η αναχώρηση ή ο τερματισμός των οικογενειακών δεσμών επηρεάζει τη νομική τους θέση στη χώρα υποδοχής της ΕΕ.

Όταν αποκτηθεί το δικαίωμα μόνιμης διαμονής (βλ. Κεφάλαιο 9), το δικαίωμα αυτό διατηρείται άνευ όρων ακόμη και σε περίπτωση θανάτου σας, αναχώρησης ή τερματισμού των οικογενειακών δεσμών.

Και πάλι, η κατάσταση των μελών της οικογένειάς σας διαφέρει ανάλογα με το αν είναι και αυτά πολίτες της Ένωσης ή όχι.

Είναι και αυτά πολίτες της ΕΕ

Εάν **είναι πολίτες της ΕΕ**, το δικαίωμα διαμονής τους δεν θίγεται εάν πληρούν τους όρους του δικαιώματος διαμονής (βασικά πρέπει να είναι μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι ή, εναλλακτικά, σπουδαστές ή άνευ επαγγέλματος με πλήρη κάλυψη ασφάλισης ασθενείας και επαρκείς πόρους) ή εάν είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της ΕΕ ο οποίος πληροί αυτούς τους όρους (π.χ. συντηρούμενα μέλη της οικογένειας).

Δεν είναι πολίτες της ΕΕ

Εάν **δεν είναι πολίτες της ΕΕ**, το δικαίωμα διαμονής τους δεν θίγεται αν πληρούν τους όρους του δικαιώματος διαμονής από μόνα τους ή εάν είναι μέλη της οικογένειας ενός ατόμου που πληροί αυτούς τους όρους. **Επιπλέον, πρέπει να πληρούν, ανάλογα με τις περιστάσεις, ορισμένους πρόσθετους όρους που απαριθμούνται παρακάτω.**

Θάνατος ή αναχώρηση του πολίτη της ΕΕ

Ο **θάνατός** σας δεν συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος διαμονής των μελών οικογένειας που προέρχονται από τρίτη χώρα υπό την προϋπόθεση ότι έχουν διαμείνει στη χώρα υποδοχής της ΕΕ ως μέλη της οικογένειάς σας τουλάχιστον ένα έτος πριν από το θάνατό σας,

Μαθητές και οι γονείς τους

Σε περίπτωση **αναχώρησής** σας, τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα καταρχήν **δεν** διατηρούν το δικαίωμα διαμονής τους, αλλά η αναχώρηση ή ο θάνατός σας δεν πρέπει να επηρεάζουν το δικαίωμα διαμονής των παιδιών σας ή του γονέα ο οποίος έχει πράγματι την επιμέλεια των παιδιών, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, αν τα παιδιά είναι εγγεγραμμένα σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών τους.

Διαζύγιο ή τερματισμός της καταχωρημένης συμβίωσης

Τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα μπορούν να αποκτήσουν αυτόνομο δικαίωμα διαμονής αν, πριν από την έναρξη των διαδικασιών διαζυγίου ή λήξης της καταχωρημένης συμβίωσης, ο γάμος ή η καταχωρημένη συμβίωση είχε διαρκέσει τουλάχιστον τρία χρόνια, συμπεριλαμβανομένου του ενός χρόνου στη χώρα διαμονής της ΕΕ.

Επιμέλεια των παιδιών των πολιτών της ΕΕ ή δικαίωμα επικοινωνίας μ'αυτά

Τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα μπορούν να αποκτήσουν και αυτά αυτόνομο δικαίωμα διαμονής εάν, με συμφωνία μεταξύ των συζύγων ή των συντρόφων ή με απόφαση του δικαστηρίου, έχουν την επιμέλεια των παιδιών σας ή το δικαίωμα επικοινωνίας με το ανήλικο παιδί τους, υπό τον όρο ότι το δικαστήριο αποφάσισε ότι η επικοινωνία αυτή πρέπει να γίνεται στη χώρα υποδοχής της Ένωσης.

Στην περίπτωση του δικαιώματος επικοινωνίας με ένα ανήλικο παιδί, το δικαίωμα διαμονής διατηρείται για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται.

Ιδιαίτερες δύσκολες περιστάσεις

Τα μέλη της οικογένειας αποκτούν επίσης αυτόνομο δικαίωμα διαμονής, αν αυτό υπαγορεύεται από ιδιαίτερα δύσκολες καταστάσεις, όπως σε περίπτωση που έχουν καταστεί θύματα οικογενειακής βίας ενόσω υφίστατο ο γάμος ή η καταχωρημένη συμβίωση.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στα **άρθρα 12 και 13** της οδηγίας.

9

Δικαίωμα μόνιμης διαμονής

Ποια είναι τα δικαιώματά σας μετά από πέντε έτη συνεχούς νόμιμης διαμονής;

Δικαίωμα μόνιμης διαμονής

Η οδηγία προβλέπει **δικαίωμα μόνιμης διαμονής για τους πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους.**

Πώς την αποκτούν οι πολίτες της ΕΕ;

Το μόνο που χρειάζεστε είναι **πέντε χρόνια συνεχούς νόμιμης διαμονής στη χώρα υποδοχής της ΕΕ** και έχετε το δικαίωμα να διαμείνετε εκεί σε μόνιμη βάση! Το δικαίωμα αυτό χορηγείται σε σας απευθείας από τη νομοθεσία της ΕΕ.

Το δικαίωμα αυτό δεν υπόκειται σε όρους, μπορείτε όμως να το απολέσετε;

Όταν αποκτηθεί, το δικαίωμα αυτό δεν υπόκειται στους όρους που προβλέπονται στα παραπάνω κεφάλαια 6 και 7. Μπορείτε να απολέσετε αυτό το δικαίωμα μόνο κατόπιν απουσίας για περίοδο που υπερβαίνει δύο συναπτά έτη.

Αποδεκτές απουσίες

Η **συνέχεια της διαμονής** δεν θίγεται από τα ακόλουθα:

- προσωρινές απουσίες που δεν υπερβαίνουν συνολικά τους έξι μήνες ετησίως· ή
- απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας· ή
- από μια απουσία δώδεκα συναπτών μηνών κατ' ανώτατο όριο για σοβαρούς λόγους, όπως εγκυμοσύνη και μητρότητα, σοβαρή ασθένεια, σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση, ή τοποθέτηση σε μια άλλη χώρα της ΕΕ ή σε μια τρίτη χώρα.

Πώς την αποκτούν τα μέλη της οικογένειάς σας;

Τα μέλη της οικογένειάς σας που έχουν διαμείνει νόμιμα μαζί σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ για πέντε χρόνια αποκτούν και αυτά το δικαίωμα της μόνιμης διαμονής.

Τα μέλη της οικογένειάς σας που διατήρησαν το δικαίωμα διαμονής στη χώρα υποδοχής της ΕΕ σε περίπτωση θανάτου σας, αναχώρησης ή τερματισμού των οικογενειακών δεσμών, μπορούν να αποκτήσουν και αυτά το δικαίωμα της μόνιμης διαμονής από μόνα τους μετά από πέντε χρόνια διαμονής.

Ευνοϊκότερη μεταχείριση για τους μισθωτούς και τους αυτοαπασχολούμενους

Οι απαιτήσεις που πρέπει να πληροίτε για να αποκτήσετε το δικαίωμα μόνιμης διαμονής εξαρτώνται από την ιδιότητά σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ. Ορισμένες κατηγορίες προσώπων τυγχάνουν **ευνοϊκότερης μεταχείρισης**.

Εάν είστε **μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος** μπορείτε να αποκτήσετε, υπό ορισμένους όρους, το δικαίωμα της μόνιμης διαμονής **πριν** από τη συμπλήρωση μιας συνεχούς περιόδου πέντε ετών διαμονής στις ακόλουθες τρεις περιπτώσεις:

1. Όταν φθάσετε στην ηλικία για την απόκτηση δικαιωμάτων σε σύνταξη γήρατος ή πρόωρης συνταξιοδότησης

Αν παύσετε να εργάζεστε επειδή έχετε **φθάσει στην ηλικία για την απόκτηση δικαιώματος σύνταξη γήρατος ή για πρόωρη συνταξιοδότηση**, με την προϋπόθεση:

- ότι έχετε εργαστεί σ' αυτή τη χώρα της Ένωσης τουλάχιστον τους προηγούμενους δώδεκα μήνες· και
- έχετε διαμείνει εκεί συνεχώς για περισσότερα από **τρία χρόνια**.

Αν το δίκαιο της χώρας υποδοχής της ΕΕ δεν αναγνωρίζει το δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος σε ορισμένες κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων, θεωρείται ότι η προϋπόθεση της ηλικίας πληρούται όταν ο ενδιαφερόμενος συμπληρώσει το 60ό έτος.

2. Μόνιμη ανικανότητα προς εργασία

Εάν έχετε παύσει να εργάζεστε στη χώρα υποδοχής της ΕΕ λόγω **μόνιμης ανικανότητας προς εργασία**, με την προϋπόθεση ότι:

- έχετε διαμείνει στη χώρα αυτή συνεχώς για περισσότερα από *δύο έτη*.

Εάν η ανικανότητά σας είναι αποτέλεσμα εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, δεν επιβάλλεται ο όρος σχετικά με τη διάρκεια διαμονής.

3. Μισθωτοί που διέρχονται τα σύνορα

Εάν **εργάζεστε σε μια άλλη χώρα της ΕΕ**:

- μετά από *τρία χρόνια* συνεχούς απασχόλησης και διαμονής στη χώρα υποδοχής της ΕΕ· και
- διατηρείτε τον τόπο διαμονής σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ στην οποία επιστρέφετε *καθημερινά ή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα*,

για να αποκτήσετε το δικαίωμά σας μόνιμης διαμονής στη χώρα υποδοχής της ΕΕ στις πρώτες δύο περιπτώσεις, οι περίοδοι απασχόλησης που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα της ΕΕ *στην οποία εργάζεστε* θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκαν στη χώρα υποδοχής της ΕΕ.

Μέλη της οικογένειας

Στις τρεις περιπτώσεις που απαριθμούνται παραπάνω, τα μέλη της οικογένειάς σας που συμβιώνουν μαζί σας στη χώρα υποδοχής της ΕΕ αποκτούν το δικαίωμα της μόνιμης διαμονής όταν το αποκτάτε και εσείς.

Εάν είστε μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος, σε περίπτωση **θανάτου σας προτού αποκτήσετε το δικαίωμα μόνιμης διαμονής**, τα μέλη της οικογένειάς σας τα οποία διαμένουν μαζί σας αποκτούν αυτό το δικαίωμα με την προϋπόθεση:

- ότι είχατε διαμείνει, κατά τη στιγμή του θανάτου σας, στη χώρα υποδοχή της ΕΕ συνεχώς επί *δύο έτη*· ή
- ότι ο θάνατος ήταν συνέπεια εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας· ή
- ότι ο/η σύζυγος απώλεσε την ιθαγένεια της εν λόγω χώρας της Ένωσης λόγω γάμου μαζί σας.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες λεπτομέρειες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος **στα άρθρα 16 και 17** της οδηγίας.

Διοικητικές απαιτήσεις

Τι χρειάζεται να κάνετε για να αποδείξετε την κατάσταση μόνιμης διαμονής σας;

Τι έγγραφο θα σας χορηγηθεί;

Το δικαίωμα μόνιμης διαμονής σας ως πολίτη της ΕΕ αποδεικνύεται από ένα **έγγραφο που πιστοποιεί τη μόνιμη διαμονή** το οποίο πρέπει να **εκδοθεί το συντομότερο δυνατό μετά από αίτησή σας**, Δεν είστε υποχρεωμένος να υποβάλετε αίτηση, αλλά θα ήταν χρήσιμο να αποδείξετε την ιδιότητά σας του μόνιμου κατοίκου.

Και στα μέλη της οικογένειάς σας;

Στα μέλη της οικογένειάς σας που είναι και αυτά πολίτες της ΕΕ θα χορηγηθεί το ίδιο έγγραφο.

Τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα πρέπει να υποβάλουν αίτηση για το δελτίο μόνιμης διαμονής προτού λήξει η ισχύς του κανονικού δελτίου διαμονής. Το δελτίο της μόνιμης διαμονής πρέπει να τους χορηγηθεί **εντός έξι μηνών από την υποβολή της αίτησης**. Το δελτίο της μόνιμης διαμονής ανανεώνεται αυτομάτως ανά δεκαετία.

Κυρώσεις

Εάν τα μέλη της οικογένειάς σας που προέρχονται από τρίτη χώρα δεν συμμορφωθούν με την απαίτηση να υποβάλουν αίτηση για δελτίο μόνιμης διαμονής, μπορεί να τους επιβληθούν κυρώσεις οι οποίες θα είναι αναλογικές και δεν θα εισάγουν διακρίσεις. Ωστόσο, δεν μπορούν να απελαθούν για απλή παράβαση αυτού του κανόνα.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες λεπτομέρειες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στα **άρθρα 19 και 20** της οδηγίας.

10 Ίση μεταχείριση

Τι άλλα δικαιώματα έχετε εάν κυκλοφορείτε για να ζήσετε ή να εργαστείτε σε μια άλλη χώρα της ΕΕ;

Τι άλλα δικαιώματα έχετε;

Αν κυκλοφορείτε για να ζήσετε ή να εργαστείτε σε μια άλλη χώρα της ΕΕ έχετε μια ολόκληρη σειρά πρόσθετων δικαιωμάτων που δίνουν περιεχόμενο και καθιστούν χρήσιμη την ελευθερία της κυκλοφορίας.

Ίση μεταχείριση

Το σημαντικότερο από αυτά τα δικαιώματα είναι το **δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης**. Το άρθρο 18 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης **απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας** εντός του πεδίου εφαρμογής των συνθηκών και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων.

Η οδηγία επεκτείνει αυτό το δικαίωμα στα μέλη της οικογένειας, το οποίο σημαίνει ότι οι πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους που διαμένουν στην επικράτεια της χώρας υποδοχής της ΕΕ απολαύουν **ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς αυτής της χώρας της ΕΕ** εντός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης.

Τι άλλα ευεργετήματα απορρέουν από αυτήν;

Χάρη στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, **έχετε το δικαίωμα στα περισσότερα πλεονεκτήματα και ευεργετήματα** (μεταξύ άλλων, κυρίως, σε όλα τα κοινωνικά και φορολογικά πλεονεκτήματα) που χορηγούνται από τη χώρα υποδοχής της ΕΕ στους υπηκόους της. Για παράδειγμα:

Επιδοτούμενοι ταξιδιωτικοί ναύλοι

Εάν η χώρα υποδοχής της Ένωσης στηρίζει τους συνταξιούχους ή τις πολυμελείς οικογένειες μέσω **επιδοτούμενων ταξιδιωτικών δελτίων ελευθέρως**, τότε έχετε το δικαίωμα σ' αυτά, καθώς και αν πληροίτε τους όρους.

Τέλη εγγραφής και δίδακτρα

Έχετε δικαίωμα **πρόσβασης στην εκπαίδευση** ακριβώς με τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς (π.χ., δεν υπάρχουν τέλη εγγραφής ή δίδακτρα εάν δεν ισχύουν για τους υπηκόους, ούτε αριθμητικές ποσοστώσεις για τους πολίτες της ΕΕ, ούτως ώστε οι χώρες της ΕΕ να μην μπορούν να παρέχουν προτιμησιακή πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα στους δικούς τους υπηκόους).

Κοινωνική πρόνοια

Έχετε δικαίωμα στις παροχές **κοινωνικής πρόνοιας** για τους ίδιους λόγους με τους υπηκόους της χώρας υποδοχής της ΕΕ.

Η χώρα υποδοχής της ΕΕ προβλέπει επιπλέον **πλεονέκτημα για οικογένειες χαμηλού εισοδήματος προκειμένου να στηρίξει το κόστος της στέγασής τους**; Εάν ναι, έχετε το δικαίωμα να υποβάλετε αίτηση για αυτό το ευεργετήριο και θα σας αντιμετωπίσουν ακριβώς όπως και τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.

Εξαίρεση – πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια κατά τους πρώτους τρεις μήνες

Μια σημαντική εξαίρεση είναι ότι οι **χώρες της ΕΕ μπορούν να αποφασίσουν ότι δεν θα χορηγήσουν το δικαίωμα σε κοινωνικές παροχές κατά τη διάρκεια των πρώτων τριών μηνών διαμονής** σε σας και τα μέλη της οικογένειάς σας (και για ακόμη μεγαλύτερη περίοδο για τους αναζητούντες εργασία), αν δεν είστε μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος.

Εξαίρεση – διατήρηση της σπουδαστικής βοήθειας

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν επίσης να αποφασίζουν να μη χορηγούν σπουδαστική βοήθεια (π.χ. σπουδαστικές υποτροφίες ή σπουδαστικά δάνεια) σε άλλα πρόσωπα εκτός από μισθωτούς, αυτοαπασχολούμενους, πρόσωπα που διατηρούν αυτή την ιδιότητα και στα μέλη των οικογενειών τους. Ωστόσο, πρέπει να σας χορηγηθεί αυτή η βοήθεια μόλις αποκτήσετε το δικαίωμα της μόνιμης διαμονής.

Πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Τα μέλη της οικογένειάς σας, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, **έχουν το δικαίωμα να εργάζονται ως μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι** στη χώρα υποδοχής της ΕΕ. Δεν έχει σημασία εάν εργάζεστε, σπουδάζετε ή απλώς διαμένετε σ' αυτή, τα μέλη της οικογένειάς σας μπορούν να αρχίσουν την οικονομική τους δραστηριότητα με τις ίδιες διατυπώσεις όπως και οι υπήκοοι της εν λόγω χώρας.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται σ' αυτό το μέρος στα **άρθρα 23 και 24** της οδηγίας.

Περιορισμοί

Για ποιους λόγους μπορούν οι χώρες της ΕΕ να περιορίσουν την ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής;

Λόγοι δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να επιβάλλουν περιορισμούς για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.

Οι περιορισμοί αυτοί, όπως άρνηση εισόδου, άρνηση διαμονής ή απέλαση, πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην οδηγία.

Εγγυήσεις

Υπάρχουν σημαντικές εγγυήσεις που προβλέπονται από την οδηγία για να διασφαλιστεί ότι οι περιορισμοί αυτοί ασκούνται ορθά από τις χώρες της ΕΕ.

Αναλογικότητα

Όταν πρόκειται για δημόσια τάξη και δημόσια ασφάλεια τα μέτρα που λαμβάνονται γι' αυτούς τους λόγους πρέπει:

- **να είναι αναλογικά** (η απέλαση αποτελεί δριμύτατη παρέμβαση στη ζωή ενός ατόμου και πρέπει να είναι αναλογική προς τη σοβαρότητα της παραβίασης της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας ασφάλειας) και
- **να βασίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά** του ενδιαφερομένου, η οποία πρέπει να συνιστά **πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή** που στρέφεται κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας.

Πρόσθετες εγγυήσεις

Προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν αποτελούν αφεαυτές λόγους για τον περιορισμό του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής. Τα περιοριστικά μέτρα επίσης **δεν μπορούν** να στηρίζονται μόνο σε εκτιμήσεις γενικής πρόληψης.

Οι χώρες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να συμβουλευτούν το προηγούμενο ποινικό μητρώο σας, αλλά δεν μπορούν να απαιτούν από εσάς ένα τέτοιο έγγραφο ή βεβαίωση καλής διαγωγής.

Παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη

Η χώρα υποδοχής της ΕΕ **προτού λάβει απόφαση απέλασης** για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας πρέπει να λάβει υπόψη εκτιμήσεις όπως:

- η διάρκεια παραμονής του ενδιαφερομένου στην επικράτειά της·
- η ηλικία του/της, η κατάσταση της υγείας του/της και η οικογενειακή και οικονομική κατάστασή του/της·
- η κοινωνική και πολιτιστική ενσωμάτωσή του/της στη χώρα υποδοχής της ΕΕ· και
- το εύρος των δεσμών του/της με τη χώρα καταγωγής.

Αυξημένη προστασία για τους μόνιμους κατοίκους και τους ανηλίκους

Οι πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους που έχουν το **δικαίωμα μόνιμης διαμονής έχουν μόνιμη προστασία κατά της απέλασης**, δεδομένου ότι μπορούν να απελαθούν μόνο για σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας.

Όταν πρόκειται για πολίτες της ΕΕ που έχουν διαμείνει στη χώρα υποδοχής της ΕΕ **κατά τα προηγούμενα 10 έτη** ή είναι **ανήλικοι** (σε περίπτωση ανηλίκων, η απέλαση μπορεί επίσης να δικαιολογηθεί εάν είναι **απαραίτητη** για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού).

Δημόσια υγεία

Όταν πρόκειται για τη δημόσια υγεία, **μόνον οι πολύ σοβαρές μεταδοτικές ασθένειες** μπορούν να δικαιολογήσουν μέτρα που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι είναι αναγκαίο, μπορεί να σας ζητηθεί, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία άφιξης, δωρεάν ιατρική εξέταση.

Εν πάση περιπτώσει, οι ασθένειες οι οποίες επέρχονται τρεις μήνες μετά την ημερομηνία άφιξης δεν δικαιολογούν απέλαση.

Διαδικαστικές εγγυήσεις

Οι πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους προστατεύονται επίσης από τις ακόλουθες **διαδικαστικές εγγυήσεις**.

Γραπτή κοινοποίηση και προσφυγή

Αν απελαθούν ή δεν τους επιτραπεί η είσοδος, η απόφαση πρέπει:

- **να κοινοποιείται γραπτώς** και κατά τρόπο που να επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να **κατανοήσει το περιεχόμενο και τις συνέπειές της**.
- να περιλαμβάνει **ακριβείς και πλήρεις πληροφορίες για τους λόγους** στους οποίους στηρίζεται η απόφαση· και
- **να διευκρινίζει το δικαστήριο ή τη διοικητική αρχή** ενώπιον των οποίων ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει προσφυγή, καθώς και την **προθεσμία για την προσφυγή**.

Δυνατότητα δικαστικής προσφυγής

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν **να ασκήσουν δικαστική και, ενδεχομένως, διοικητική προσφυγή**, προκειμένου να προσβάλουν ή να ζητήσουν την αναθεώρηση απόφασης η οποία έχει ληφθεί εις βάρος τους για τους προαναφερόμενους λόγους. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να επιτρέπουν τον έλεγχο της **νομιμότητας της απόφασης, καθώς και των γεγονότων και των περιστάσεων** στις οποίες βασίζεται το προτεινόμενο μέτρο.

Αν η αίτηση προσφυγής συνοδεύεται από αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για την αναστολή της εκτέλεσης αυτής της απόφασης, η απομάκρυνση από την επικράτεια **δεν μπορεί** να διενεργηθεί προτού ληφθεί απόφαση για τα ασφαλιστικά μέτρα.

Απέλαση ως φυσική συνέπεια μιας ποινής κράτησης

Μια απόφαση απέλασης μπορεί να εκδοθεί ως ποινή ή παρεπόμενο μέτρο σε σχέση με ποινή κράτησης. Αν μια απόφαση έχει εκδοθεί γι' αυτόν το σκοπό αλλά εκτελείται αφού περάσουν περισσότερα από δύο έτη αφότου έχει εκδοθεί, **η χώρα υποδοχής της ΕΕ υποχρεούται:**

- **να βεβαιωθεί ότι ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να αποτελεί πραγματική απειλή για τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια ασφάλεια** προτού τον απελάσει και
- **να βεβαιωθεί κατά πόσο έχει επέλθει ουσιαστική μεταβολή των περιστάσεων** προτού απελάσει τον ίδιο ή τα μέλη της οικογένειάς του.

Απαγόρευση εισόδου

Επίσης, μπορεί να απαγορευθεί η είσοδος σε απελαθέντες πολίτες και στα μέλη της οικογένειάς τους για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας, αλλά αυτοί **μπορούν να υποβάλουν αίτηση για την άρση αυτής της απαγόρευσης** μετά από εύλογη χρονική περίοδο και, εν πάση περιπτώσει, μετά την πάροδο τριετίας από την εκτέλεση της οριστικής απόφασης απαγόρευσης εισόδου.

Κατάχρηση δικαιώματος και απάτη

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να αρνούνται, να τερματίζουν ή να ανακαλούν οποιοδήποτε δικαίωμα που αναγνωρίζεται από την παρούσα οδηγία σε περίπτωση **κατάχρησης δικαιώματος ή απάτης, όπως είναι η περίπτωση του εικονικού γάμου ή πλαστών εγγράφων**.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες λεπτομέρειες;

Μπορείτε να βρείτε την ακριβή νομική διατύπωση του θέματος που καλύπτεται στο παρόν μέρος στο **Κεφάλαιο VI (άρθρα 27 έως 33) και στο άρθρο 35** της οδηγίας.

© istockphoto.com

Μεταβατικές ρυθμίσεις για τους μισθωτούς

12

Κεφάλαιο

Μεταβατικές ρυθμίσεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να περιορίσουν προσωρινά την πρόσβαση στις αγορές εργασίας των υπηκόων των χωρών που προσχώρησαν στην ΕΕ **το 2004 και το 2007**: καθώς οι μεταβατικές ρυθμίσεις τούς επιτρέπουν να καθυστερήσουν την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ για την ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών που εγγυάται την ελεύθερη πρόσβαση στην απασχόληση, μπορούν αντ' αυτού να εφαρμόζουν εθνικούς κανόνες.

Κατά συνέπεια, μπορεί να απαιτηθεί από τους μισθωτούς που προέρχονται από τη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, την Πολωνία της Σλοβενία και τη Σλοβακία (μέχρι τις 30 Απριλίου 2011, το αργότερο), τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία (μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2013, το αργότερο) να λάβουν άδεια εργασίας για να αποκτήσουν θέση απασχόλησης σε μια από τις άλλες χώρες της ΕΕ.

Ως περαιτέρω συνέπεια, οι χώρες της ΕΕ μπορούν επίσης να παρεκκλίνουν από ορισμένες διατάξεις του δικαιώματος διαμονής των μισθωτών της ΕΕ, αλλά μόνον όπου αυτό είναι αναγκαίο. Για παράδειγμα, μια χώρα της ΕΕ που απαιτεί εγγραφή στις αρμόδιες αρχές για περιόδους διαμονής που υπερβαίνουν τους τρεις μήνες μπορεί να απαιτεί από τους μισθωτούς που προέρχονται από τις ανωτέρω χώρες, οι οποίοι πρέπει να αποκτήσουν άδεια εργασίας να προσκομίσουν, εκτός από τη βεβαίωση πρόσληψης από τον εργοδότη ή το πιστοποιητικό απασχόλησης, και αυτή την άδεια εργασίας.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Εάν χρειάζεστε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσο η χώρα της ΕΕ όπου θα θέλατε να εργαστείτε περιορίζει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας ή σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, επισκεφθείτε τον επίσημο δικτυακό τόπο <http://ec.europa.eu/eures> όπου μπορείτε να βρείτε **λεπτομερείς πληροφορίες για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων**.

Μπορείτε επίσης να συμβουλευθείτε τον **οδηγό της Επιτροπής για την απασχόληση σε μια άλλη χώρα της ΕΕ** ο οποίος εκπονήθηκε από τη Γενική Διεύθυνση απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και ίσων ευκαιριών και υπάρχει στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=25&langId=el&pubId=215&type=2&furtherPubs=yes>

Πώς να προστατέψετε τα δικαιώματά σας

13

Πού μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες;

Τι μπορείτε να κάνετε εάν θεωρείτε ότι δεν έχουν τηρηθεί τα δικαιώματά σας;

Από πού μπορείτε να πάρετε δωρεάν πληροφορίες

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά σας ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής, μπορείτε να συμβουλευτείτε την επιγραμμική δικτυακή πύλη πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, **Η Ευρώπη σας**: <http://ec.europa.eu/youreurope>

Επίσης, μπορείτε να συμβουλευθείτε τον δικτυακό τόπο της **Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο: http://ec.europa.eu/about/ds_el.htm

Εάν επιθυμείτε να έχετε πρόσβαση στη νομοθεσία της ΕΕ για την ελεύθερη κυκλοφορία, μπορεί να επισκεφτείτε την επιγραμμική πύλη πρόσβασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο δίκαιο της ΕΕ, **EUR-Lex** <http://eur-lex.europa.eu/el/index.htm>

Θεωρείτε ότι παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας;

Εάν νομίζετε ότι **παραβιάστηκε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σας**, μπορείτε να προσφύγετε στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια ή στους διοικητικούς φορείς. Πρέπει να λάβετε υπόψη ότι τα εθνικά δικαστήρια είναι ο μόνος αρμόδιος φορέας

που μπορεί να σας αποζημιώσει ή να δώσει εντολή σε έναν φορέα να σας αποζημιώσει ή να πάψει να πράττει κάτι. Θα πρέπει να αποταθείτε για βοήθεια σε έναν τοπικό δικηγόρο.

Η Υπηρεσία προσανατολισμού για τους πολίτες είναι μια ευρωπαϊκής κλίμακας υπηρεσία που σας προσφέρει νομικές πληροφορίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες σας και συμβουλές για τα δικαιώματά σας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απαντήσεις παρέχονται δωρεάν, εντός 8 ημερολογιακών ημερών, σε οποιαδήποτε από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε το δικτυακό τόπο: <http://ec.europa.eu/citizensrights>

Εάν νομίζετε ότι το πρόβλημά σας προκλήθηκε από **κακή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ από μέρους των δημόσιων εθνικών αρχών**, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το σύστημα **SOLVIT**, ένα δίκτυο σε επιγραμμική σύνδεση για την επίλυση προβλημάτων, στο οποίο οι χώρες της ΕΕ συνεργάζονται για να επιλύσουν προβλήματα χωρίς νομικές διαδικασίες. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφτείτε το δικτυακό τόπο: <http://ec.europa.eu/solvit>

Εάν νομίζετε ότι δεν έχουν γίνει σεβαστά τα δικαιώματά σας και έχετε εξαντλήσει τα επανορθωτικά μέτρα που αναφέρονται προηγουμένως, μπορείτε να υποβάλετε την **καταγγελία σας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή** στο δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_el.htm

Έχετε επίσης δικαίωμα να υποβάλετε **αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**. Για να υποβάλετε την αναφορά σας, επισκεφτείτε τον:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=49&language=EL>

EL

ISBN 978-92-79-15763-9

9 789279 157639